

26.2.2008

Dnro 3/62/08

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto

Lausuntopyyntö 9.1.2008 OM 22/41/2007
Käräjäoikeuksien kokoonpanosäännösten uudistaminen

Oikeusministeriö on pyytänyt Valtakunnansyyttäjänviraston lausuntoa työryhmämietinnöstä *Käräjäoikeuksien kokoonpanosäännösten uudistaminen* (OM työryhmämietintöjä 2007:19). Lausuntonani toteen seuraavaa:

Syyttäjälaitoksen näkökulmasta maallikkoedustuksen käytön vähentäminen tuomioistuinten kokoonpanoissa on perusteltua ja se on tavoitteena suositeltava. Lautamiesjärjestelmän käytölle aiemmin esitetyt perusteet voidaan nykyisessä yhteiskunnassa jo monilta osin riitauttaa. Keskeisimmäksi perusteeksi mietinnössä nimetyllä tuomioistuimia kohtaan tunnetun luottamuksen ylläpitämiselläkin lienee melko rajoitettu merkitys.

Työryhmän mietinnössä esitetty yhden tuomarin kokoonpanon käyttöalan laajennus on hyvin perusteltu. Toimivallan sitominen lähtökohtaisesti rangaistusasteikkoon in abstracto lisää rajanvedon ennakoitavuutta ja vähentää tilanteita, joissa kokoonpanoa tulisi muuttaa kesken pääkäsittelyn. Ehdotuksessa erikseen nimetyt, kahden vuoden enimmäisrangaistuksen ylittävät yhden tuomarin kokoonpanoon soveltuvat rikokset ovat sellaisia, joissa ei pääsääntöisesti ole merkittäviä oikeudellisia ongelmia.

Esitetyn yhden tuomarin kokoonpanon käyttöalan ulkopuolelle jäävät lähinnä törkeimmät rikokset ylipäätään sekä mm. valtaosa talousrikoksista. Oikeudellisesti vaativien rikosasioiden kohdalla olisi tapauskohtaisesti tuomioistuimen harkittavissa ratkaistaanko asia lautamieskokoonpanossa vai kolmen ammattituomarin kokoonpanossa.

Tämä harkintavalta antaa mahdollisuudet joustavaan arviointiin. Yksityiskohtaisissa perusteluissa s. 22 mainitut asiat lienevät lähtökohtaisesti sellaisia, jotka ovat oikeudellisesti vaativia. Kolmen tuomarin

26.2.2008

Dnro 3/62/08

käyttöä edistää myös säännös, jonka nojalla kokoonpano säilyy päätösvaltaisena, vaikka yhdelle lainoppineelle jäsenelle tulisi este pääkäsittelyn aloittamisen jälkeen.

Toisaalta on mahdollista, että esimerkiksi vaativissa talousrikosasioissa kolmen ammattituomarin kokoonpanoa tultaisiin käyttämään harvemmin kuin lainsäätäjän tarkoitus olisi ja jutun vaikeusaste edellyttäisi. Sanottu kokoonpano olisi usein tällaisiin asioihin parhaiten sopiva vaihtoehto. Kun tällaisissa asioissa pääkäsittelyt ovat tavallisesti varsin pitkäkestoisia, kolmen tuomarin kokoonpano sitoo paljon resursseja. Sanottu voi vähentää tuomioistuinten tosiasiallista halukkuutta kolmen ammattituomarin käyttöön.

Tämän vuoksi esitän jatkovalmistelussa vielä harkittavaksi, esitystä kokonaisuutena kannattaen, tulisiko säännöksen sanamuodolla taikka sen perusteluilla voimakkaammin velvoittaa tai ohjata käräjäoikeuksia kolmen ammattituomarin kokoonpanon laaja-alaisempaan käyttöön.

Valtakunnansyyttäjä

Matti Kuusimäki

Valtionsyyttäjä

Pekka Koponen